

Átaksøki

Hesi átaksøki mælir arbeiðsbólkurin til, at nakað verður gjørt við

Upplýsing og kunning

Føroyar eiga sum samfelag áhaldandi at arbeiða fyri at minka um útlátið av vakstrarhúsgassi fyri at tálma veðurlagsbroytingunum og at upplýsa og stuðla undir almennum orðaskifti, so veðurlagspolitikkurin alla tíðina er á politiska breddanum.

Í hesum partinum verður mælt til tiltøk, sum kunnu stimbra umhvørvisvinaliga tilvitið og almenna orðaskiftið um veðurlagsbroytingar. Hesin parturin hevur sostatt ikki til endamáls at minka føroyska útlátið eitt ávíst tonsatal.

Mál: At stimbra umhvørvisvinaliga tilvitið og almenna orðaskiftið.

Minka oljunýtsluna til upphiting

Umleið 50.000 tons av olju verða árliga brúkt til at upphita sethús og bygningar. Umleið 18.000 sethús og bygningar eru í Føroyum. Allarflestu verða upphitað við oljufýrum.

Í 2030 eigur í minsta lagi helvtin av upphiting av sethúsum og bygningum at vera við varandi orkukeldum. Skal hetta røkkast, er neyðugt at fara undir átøkini beinan vegin.

Mál: Í minsta lagi helvtin av upphiting av sethúsum og bygningum verður við varandi orkukeldum.

Minka oljunýtsluna til ferðslu

Meira ferð skal setast á umskiftið frá dálkandi bilum til grønar bilar. Bilframleiðarar eru nú av álvara farnir undir at menna útboðið av elbilum, og við stuttu frástøðuni millum býir og bygdur í Føroyum kann nógv av lættaru ferðsluni á landi leggjast um til elbilar næstu árin. Veðurlagið í Føroyum er eisini væl egnað til elbilar, tí battaríini í elbilum virka best í hitalagi, har tað hvørki er ov kalt ella ov heitt.

Ferðslan stendur nú fyri umleið 10 prosentum av samlaða útlátinum.

Mál: Ferð skal setast á útbreiðsluna av elbilum og elbussum.

Øll elframleiðslan skal vera grøn

Málið er, at øll elorka skal vera grøn í 2030. Sum er, verður sløk helvtin av elorkuni framleidd úr olju, og elframleiðslan stóð fyri 12 prosentum av samlaða útlátinum í 2018.

Ein yvirskipað ætlan er lögð fyri útbygging av varandi orkukeldum til elframleiðslu. Næstu tvey árin verður verandi máttur av vindorku eftir ætlan øktur við 42 MW, úr 18 MW upp í sløk 70 MW. Eftir tað verður mátturin av vindorkuframleiðslu framhaldandi øktur við pumpuverkætlanum og sólorku.

Mál: Øll elframleiðsla verður úr varandi orkukeldum.

Minka oljunýtsluna til vinnu á landi

Tað eru framvegis avmarkaðir møguleikar hjá ídnaðinum á

landi at leggja um til varandi orkukeldur í framleiðsluni, men pláss er kortini fyri batum.

Ídnaðurin átti 8 prosent av samlaða útlátinum í 2017. Tað fevnir um útlát, sum stavar frá brenning av olju, serliga fiskiídnaðarvirkjum, flakavirkjum og byggivirkjum.

Mál: At minka oljunýtsluna til vinnu á landi.

Minka oljunýtsluna hjá skipum

Møguleikarnir at skerja útlátið frá skipum eru meira avmarkaðir enn fyri útlátið á landi. Tøkniliga eru enn ikki verulig alternativ til oljuriknu motorarnar. Onkrir møguleikar eru so smátt við at koma fyri skip og bátar, ið sigla styttri teinar, og loysnir fara við tíðini helst eisini at vera fyri longri teinar.

Fiskiskip standa fyri einum trivaligum parti av samlaða útlátinum – í 2017 var parturin 42 prosent av samlaða útlátinum.

Altjóða sjóvinnufelags-

skapurin hjá ST, IMO, hevur sett sum mál, at í 2050 er útlátið frá sjóvinnuni skert við 50 prosentum í mun til útlátið í 2008.

IMO hevur gjørt av, at ein ítøkilig ætlan fyri at minka útlátið frá sjóvinnu skal vera samtykt í 2023. Føroyar skulu fylgja teimum samtyktum, sum IMO ger á hesum øki.

Mál: Oljunýtslan hjá skipum skal minkast.

Oljunýtslan hjá flogførum

Úti í heimi veksur útlátið frá flogvinnuni í stórum, men í Føroyum stendur flogferðslan fyri einum heilt lítlum parti av samlaða útlátinum, bara 0,1 procenti.

Tað er tí, at flogførini keypa mest sum alt brennievnið uttanlands. Føroyska flogvinnan eigur kortini sjálvsagt eisini at virka fyri at minka sítt útlát og fylgja altjóða krøvum á hesum øki.

20 beinleiðs tilmæli í sambandi við veðurlagspolitikk

Arbeiðsbólkurin mælir til hesi 20 beinleiðis átøkini ísambandi við veðurlagspolitikkin

1. Veðurlagslóg

Mælt verður til at samtykkja eina lóg, ið ásetir, hvussu nógv CO2 útlátið skal minkast.

2. Seta ráðgevandi veðurlagsból

3. Veðurlagspolitikk fyri almenna geiran

Mælt verður til at seta krøv til almennar myndugleikar, ið áseta, at grønar loysnir skulu veljast í almenna geiranum.

4. Lata umhvørvisstuðul til menningarlond

Føroyar eiga sum framkomið ídnaðarland at vera við til at fígga grøna umskiftið í menningarlondum.

5. Oljufýr skulu út

Tað skal framhaldandi vera krav, at allir almennir nýbygningar skulu hava grøna hitaskipan, og í verandi almennum bygningum, skulu grønar hitaskipanir setast upp skjótast gjørligt.

Harumframt skal vera krav, at nýggj privathús og nýbygningar hjá almennum stovnum og feløgum skulu hava grøna hitaskipan. Forboð skal eisini setast fyri at skifta gomul oljufýr út við nýggj oljufýr. Hetta kann gerast við longri freist enn fyri oljufýr til nýggj hús, men eigur eisini at verða fráboðað skjótast møgult.

6. Eggja til at bjálva

Fyri at eggja fólki til at bjálva hús, eigur meirvirðisgjaldið fyri tilfar og arbeiðsløn at verða afturborið í eitt avmarkað áramál fyri at javnseta bjálving við hitapumpur.

7. Seta oljuavgjald

Oljunýtslan skal avmarkast við at leggja hægri gjöld á oljuna, og hetta skal setast í verk skjótast gjørligt.

8. Styrkja vegleiðingina um orkuloysnir

Tann almenna vegleiðingin skal styrkjast.

9. Forboð setast fyri bensin- og dieselbilar

Forboð eigur at vera sett fyri at selja nýggjar bensin- og dieselbilar í 2030.

10. Umhvørvisgjald á bensin og diesel

Nýtslan av brennievni skal avmarkast við at leggja hægri gjöld á.

11. Avgjaldsfrítøkan fyri elbilar skal leingjast og onnur gjöld endurskoðast

Frítøkurnar av skrásetingargjaldi, meirvirðisgjaldi og vektgjaldi eiga at verða longdar.

12. Felags ferðslan skal vera grønar

Land og kommunur eiga at leggja seg eftir, at bussar í mest møguligan mun frameftir verða ríknir við grønum orkukeldum.

13. El-framleiðslukervið skal útbyggjast

Íløgur skulu gerast fyri umleið

2 mia. kr. í framleiðsluverk og goymslur umframt umleið 1,3 mia. kr. í netútbyggingar fram til 2030.

14. Avlopsorka skal gagnnýtast

Avlopsorka frá oljuriknu elverkunum, brennistøðunum, biogassverkem og øðrum eigur eisini gagnnýtast best møguliga.

15. Leggja umhvørvisgjald á brennievni

Fyri at eggja til minni orkunýtslu í ídnaðarvinnunum, eigur umhvørvisgjald at verða lagt á oljunýtsluna.

16. Umhvørvisgjald á oljunýtsluna hjá skipum

Umhvørvisgjald eigur at verða lagt á oljunýtsluna hjá skipum.

17. Betri fíggjarmøguleikar at byggja ella tillaga skip

Mælt verður til at stimbra áhaldandi dagføring av skipaflotanum, eins og at

stimbra tillaging av rakstrinum.

18. Leggja umhvørvisgjald á F-gass

Mælt verður til at áseta umhvørvisgjald á F-gass fyri at minka nýtsluna munandi.

19. Upplýsing

Mælt verður til áhaldandi upplýsingaráttøk, sum gera okkum varug við veðurlagsbroytingarnar bæði heimsfevnandi og heima.

20. Fyrirreiking til avleiðingar av veðurlagsbroytingum

Mælt verður til, at aðalráð og stovnar eru tilvitað um og fyrirreikað til avleiðingarnar av veðurlagsbroytingum, so vit fáa lagt upp fyri hesum í so góðari tíð sum gjørligt.